

Prins Willem

Prins Maurits

Prins Alexander

FIGUREN RONDOM KONINGIN WILHELMINA

II. Nederlandsche Prinsen

Het huwelijk van Koning Willem III en Koningin Sophia van Württemberg werd gezegend met drie zonen. Merkwaardig is het, dat deze Moeder en haar drie zonen allen in de Junimaand zijn gestorven.

Het eerst overleed Maurits — 4 Juni 1850 — nauwelijks zes jaar oud. Koning Willem moet toen in sombere neerslachtigheid hebben gezegd: „Wanneer het de Voorzienigheid behaagt, mij kinderen te ontnemen, zal ik mijn troost vinden in de kinderen van Nederland.”

Weinig kon de Vorst toen vermoeden, dat het in Gods raad was besloten hem al zijn zonen te ontnemen.

Na het sterven van zijn gemalin — 3 Juni 1877 — trof den Koning de zware slag van het overlijden van Prins Willem, den kroonprins.

Prins Willem was iemand van groote begaafdheid, die voor de toekomst zeer veel beloofde.

Koning Willem achtte het van belang den kroonprins niet afzonderlijk te laten opvoeden, maar tegelijk met jongens van zijn leeftijd. Door den heer Margadant, een kundig en godvreezend man, werd de Prins met een zestal jongens uit den adel onderwezen.

Later bezocht hij de Leidsche Hoogeschool, waar hij zich door zijn minzaamheid veel vrienden maakte. De professoren waren tevreden over zijn goeden aanleg en ijverige studie. Nadat de academische studiën waren voltooid, werd, onder leiding van zijn gouverneur Jhr De Casembrood, een reis gemaakt door alle provincies van ons vaderland.

De sympathieke jongeman werd allerwegen met groote hartelijkheid ontvangen.

De goede geruchten, die van hem verspreid waren, gaven het volk goeden moed voor de toekomst.

Nu volgde de militaire opvoeding en op zijn 18e jaar werd de kroonprins meerderjarig verklaard.

Hier kwam helaas het keerpunt. Volgens de Grondwet kon de Prins van dien tijd af beschikken over een aanzienlijk inkomen en mede hierdoor kwam hij spoedig in aanraking met personen, wie het ontbrak aan levensernst en geloof en die er voor zorgden, dat de Prins langzamerhand van het Nederlandsche volk vervreemde. Hij vertoefde veel te Parijs, waar hij wel met be-

langstelling uit kranten en correspondentie den gang van zaken in ons land volgde, maar waar hij toch niet ten dienste van ons volk zijn krachten besteedde.

Voor het laatst vertoefde hij in ons land, bij gelegenheid van de begrafenis zijner moeder. Aan haar had hij met groote liefde gehangen en die liefde was wederkeerig geweest.

Geen twee jaar later werd hij plotseling door een hevige borstaandoening aangegrepen. Aanvankelijk scheen het niet ernstig, maar al spoedig nam de ziekte een ongunstigen keer en reeds op 11 Juni overleed de Prins. Op zijn sterfbed hoorde men hem voortdurend over zijn moeder spreken.

Voor den ouden Koning was het verlies zwaar en smartelijk. Met welsprekende woorden wist de hofprediker Van Koetsveld die smart te teekenen. Vooral treffend was zijn rede, toen hij aan het zwijgende graf een antwoord vroeg op de vraag naar de toekomst, ook naar de toekomst der Oranje-vorsten van Nederland. Bijna onmiddellijk na het uitspreken van die woorden knielde de nieuwe kroonprins Alexander voor het oog van allen bij het geopende graf van zijn broeder neer, om zijn diepgeroerd gemoed voor den levenden God te ontlasten en Hem af te smeeken wat hemel noch aarde buiten Hem geven kan.

Alzoo: een biddende Oranje. En juist de biddende Oranjes zijn het geweest, die den grootsten zegen over land en volk hebben gebracht.

De diepe smart, die den Koning had getroffen, werd zeldzaam verzacht door de geboorte van Prinses Wilhelmina op 31 Augustus 1880.

Met uitbundigen jubel werd de Prinses bij haar geboorte door het volk begroet. 't Was of men bij intuïtie gevoelde, dat zij eenmaal door God zou worden geroepen tot den troon harer vaderen.

Zeker zal Prins Alexander de geboorte van zijn zusje met gemengde gevoelens hebben begroet.

Hij was nu de Kroonprins, ja, maar bijna met stelligheid kon hij het vermoeden, dat hij nooit den scepter voeren zou. Zeide hij juist in dezen tijd niet in een vertrouwelijik gesprek: „Ik ben nog geen dertig jaren oud, en zeg het reeds Borger na:

„Ik wensch geen stap terug te treden,
Op de afgelegde levensbaan.”

Hij had een wankele gezondheid en wie hem goedkende, kon hem geen lang leven voorspellen.

Aan de Leidsche Universiteit had ook hij gestudeerd en van de „Debating Club” was hij een gaarne gezien lid geweest.

Maar zwaar drukte hem het leed, dat over zijn geslacht kwam en elke Juni-maand — hij noemde die de maand zijner dooden — bracht hij een bezoek aan den grafkelder te Delft.

Het is hem niet gelukt zich uit den rouw over de dooden op te heffen tot de blijmoedigheid der levenden. Op 1 Juni 1884 greep een ernstige ziekte hem aan en twintig dagen later overleed hij.

Nog in den laatsten nacht van zijn leven hoorde men hem over zijn dooden spreken.

Met een gebroken hart bracht de grijze Koning zijn laatsten zoon ten grave — het hart vol vragen over de raadselen des levens.

„Mocht ge alzoo, mijn Koning!” aldus sprak de hofprediker bij de groeve, „door de liefde van uw volk gedragen, meer dan enig ander Vorst, en door duizenden bij duizenden opgedragen aan den Koning der Koningen, ook dezen zwaren slag te boven komen, ondersteund door een trouwe, liefdevolle gade, en ook in rouw gelukkig door het aanvallig kind, thans Nederlands troost en hoop.”

Inderdaad van den eens zoo bloeienden Oranjeboom restte ons thans niets meer dan een meisje van vier jaren. Ons volk had zijn hoop voor de toekomst gebouwd op de Prinsen van Oranje, maar Gods gedachten zijn hooger dan onze gedachten — niet één der Prinsen, maar het eenige Prinsesje Wilhelmina, was voorbestemd, om in de toekomst ons volk te regeeren als een wijze en vrome Vorstin.

Terecht zeide de hofprediker bij de groeve van den laatsten Koning, 4 December 1890: „Wat in hooger zin de Profeet van Davids huis zeide, is ook op 't onze van toepassing: „Een rijске zal voortkomen uit den afgehouden tronk en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht dragen.”

P. DE ZEEUW J.G.25

BEATRIX, WILHELMINA, ARMGARD

Toen de radio een half uur na de officieele geboorteaangifte van de Oranjetelg bij den burgerlijken stand, de namen van het vorstenkindje onthulde, was de eerste indruk: die van verrassing en verwondering, de tweede, mede door de officieele toelichting, die van ontroering en getroffenheid.

Beatrix? Hè! Wilhelmina, Emma, Armgard, Juliana, zou men verwacht hebben. En in gedachten doorliep men de geschiedenis der Oranjes: of daar misschien een vergeten Beatrix in voorkwam.

Doch terstond daarop de sobere toelichting, zooals later bleek afkomstig van het prinselijk ouderpaar: De naam Beatrix berust niet op traditie, maar is gekozen in verband met de beteekenis van den naam zelf.

Beatrix, de gelukbrengende. Men voelde het even mee: hier is een opgetogen jonge moeder, die in den naam van haar kindje het gebed onder woorden wil brengen, dat opstijgt voor het geluk van de kleine.

Hoeveel liefde spreekt niet uit deze naamgeving! En men proeft er uit de blijdschap van een jonge, romantische, gelukkige moeder, die haar kind dezen naam schenkt, met voorbijgaan zelfs der traditie.

Een bede voor het geluk van het kleine prinsesje, onder woorden gebracht in den naam! Van ouds heeft men groote beteekenis gehecht aan namen.

De Bijbel geeft ons hiervan voorbeelden te over. De naam was niet maar een middel tot onderscheiding

zonder meer, doch had vaak profetische beteekenis (Abraham bijv.) of hield verband met een gebeurtenis, of toestand bij de geboorte, de overleggingen of verwachtingen der ouders (Jacob, Benjamin).

Denk slechts aan den naam van onzen Zaligmaker: „Gij zult Zijn naam heeten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken...”

En van Adam is het bekend, dat hij de dieren namen gaf n a a r h u n a a r d.

't Zelfde zegt ook 't Latijnsche spreekwoord: Nomen omen est: (de naam is een voorsteek). De naam was langen tijd de zaak, was de benoemde persoon.

Iets daarvan is nog overgebleven bij de uitdrukking die nogal eens in gebeden gebruikt wordt:

„Wij loven U w e n n a a m,” voor: wij loven U, o God. Bij de primitieve volkeren leeft nu nog sterk de vereenzelviging van naam en benoemde.

De namen van gevaarlijke dieren, vertoornde goden of booze geesten durven ze niet uit te spreken. (taboe!)

Op allerlei listige manieren vermommen ze die daarom. Zoo had men tot ver na de middeleeuwen nog een bijgeloovige vrees om bijv. den naam van den duivel uit te spreken, en men gebruikte een menigte van omschrijvingen; in de 16e en 17e eeuwse literatuur treft men dan ook telkens namen aan als: Ramp, kwade dag, duiker, in plaats van: duivel.

De groote en diepe beteekenis, die oorspronkelijk in de namen lag, heeft ze 't meest van alle taalvormen in den oorspronkelijken toestand bewaard.

Eerbied en conservatisme (dat daarvan een gevolg was) deed ze minder met spelling en andere wijzigingen in de taal meegaan, en hun archaïstischen vorm langer behouden.

Doch geleidelijk werden de namen een herkenningsteeken zonder meer, een aanduiding die niet meer spreekt, een benoeming naar ouders of verwanten, zonder dat de oorspronkelijke beteekenis nog gevoeld of herkend werd.

Hoevelen denken er nog aan, wanneer zij hun dochter naar moeder of schoonmoeder Theodora noemen, dat dat „Godsgeschenk” beteekent, of hun stamhouder Gerrit, dat dat zeggen wil: „dapper met de speer”?

Des te meer treft de doelbewustheid waarmee de naam van de Oranjeprinses gekozen werd, als beteekenisvol. *Beatrix*, de aan het Latijn ontleende naam, die de gelukbrengster beteekent; in ons Middelnederlandsch al bekend als *Beatrix*.

Welluidend en diep van beteekenis, want ook in de bergrede, bij de zaligsprekingen van onzen Heiland, komt de meervoudsvorm van *beatus* voor, in de Latijnsche vertaling. *Beati pauperes spiritu*: zalig zijn de armen van geest.

We kunnen den grondvorm *Beata* dus ook vertalen door het vollere, rijkere: de zalige!

Verhoore God deze bede, die de vorstelijke moeder in den naam van haar kindje legde!

De beide andere namen van het prinsesje, *Wilhelmina* *Armgard*, waardoor de moeders der ouders „vernoemd” werden, zijn van Germaanschen oorsprong. Onze oudste namen stammen trouwens van de Germanen, die ook in den naam van het kind legden, hetgeen men wenschte dat het later zou worden.

Eerst in de 13e-eeuw komen hier, onder den invloed van de geestelijken, die zooveel mogelijk de herinneringen aan het Germaansche heidendom wilden tegen gaan, namen van Bijbelschen en aan 't Grieksch of Latijn ontleenden, oorsprong in zwang. Veelal werd dan de naam van een beschermheilige tot doopnaam gekozen.